

Forord

Dansk landbrugs historie er ligesom megen anden historie oftest blevet undersøgt med udgangspunkt i landets politiske og økonomiske centrum. I dette nummer af *Landbohistorisk Tidsskrift* præsenterer vi tre artikler, som anvender andre indfaldsvinkler. Fælles for alle artikler er yderligere, at de områder, som behandles i undersøgelseerne, befinder sig i den nordlige del af Jylland.

I den første artikel undersøger Birgit Løgstrup, hvordan 1700-tallets landboreformer kom til udtryk på godset Sohngårdsholm uden for Ålborg. Historikere har længe diskuteret, hvorvidt initiativet til de danske landboreformer kom fra oven, fra regeringen, eller fra nedenu, fra godsejerne. Med udgangspunkt i 1700-tallets teoretiske diskussioner og praksis undersøger Løgstrup, hvordan den ofte langt mere komplekse verden faktisk tog sig ud i samtiden. Der var både interne magtspil mellem regeringskontorerne, uenighed inden for reformkredsene og reformvenlige godsejere, som måtte kæmpe med dagligdagens praktiske vanskeligheder. Løgstrup viser, hvordan centraladministrationen helt ned i detaljen fulgte landboreformerne til dørs i forsøg på at nå centralmagtens langsigtede mål.

Bjarne Gade Johansen undersøger i den anden artikel 1680'ernes dyrkningssystem, agerstruktur og landskifte i en gårdgruppe bestående af seks gårde og tre bol i Nors Sogn i Thy. Vi er her på alle måder langt væk fra de østdanske trevangsbrug. I Thy var der ikke vangebrug, men en deling af jorden i en indmark, hvor man fandt alsæde- og brødjorden samt en udmark med det såkaldte havreland. Alsædejorden var den, der lå nærmest byen, og den var oftest den højst boniterede. Den blev dyrket årligt uden hvileperioder og modtog derfor en stor del af gødningen. Brødjorden blev ligeledes gødet, men ikke så intensivt som alsædejorden, og hvilede derfor mindst et år, oftest 4-5 år, efter at den var blevet besået 2-4 år. Havrelandet blev derimod aldrig gødet og havde derfor lange hvileperioder. Det lå langt fra gårdene, var af lav bonitet og besåedes kun med havre.

I den sidste artikel er undersøgelsesområdet også Thy. Mie Buus beskriver på grundlag af en kulturhistorisk undersøgelse fåreavlens betydning for befolkningen i fiskerlejerne fra omkring år 1880 til 1960. Fåreholdet havde i denne periode en stor økonomisk betydning for befolkningen, der ellers ernærede sig ved et til tider ustabil kystfiskeri. Fåreholdet var derfor en integreret del af lokalsamfundet og udviklede sig i takt med fiskerierhvervet. I dag spiller få-

reholdet stadig en vigtig rolle, da det er en central del af landskabets naturpleje. Jævnfør den udarbejdede vision for Nationalpark Thy, vil det i fremtiden atter blive muligt at opleve fritgående får på klithederne i Thy.